

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра міжнародних відносин та міжнародного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

« 04 » 02 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи

Спеціальність 055. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Факультет права та міжнародних відносин

2017-2018 навчальний рік

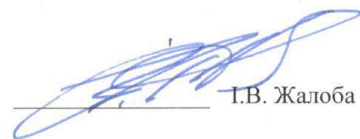
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>26.96/17</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	<u> </u> (прізвище, ініціали)
« » 20 <u>17</u> р.	

Робоча програма навчальної дисципліни **«Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи»** для студентів спеціальності 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії.

Розробник: кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київського університету імені Бориса Грінченка Кобилянська Людмила Миколаївна.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин та міжнародного права. Протокол від «28» серпня 2017 року № 1.

Завідувач кафедри
міжнародних відносин та міжнародного права

Т.В. Жалоба

© Кобилянська Л.М., 2017 р.

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 05 «Поведінкові та соціальні науки»	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
	Спеціальність 055 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» Спеціалізація «Суспільні комунікації / регіональні студії»	
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр»	Рік підготовки 6-й
Змістових модулів – 7		Семестр 11-й
		Лекції 28 год.
Загальна кількість годин – 240		Семінарські 28 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 12		Модульний контроль 14 год. Семестровий контроль 30 год
		Самостійна робота 140 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи» є формування знань щодо визначення соціально-економічних проблем постсоціалістичних країн Європи та шляхів їх подальшого вирішення.

Завданнями дисципліни «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи» є:

- систематизація знань про закономірності функціонування економічного та соціального розвитку країн Європи;
- дослідження механізмів трансформаційних перетворень сучасних економічних систем;
- визначення місця соціальних та економічних перетворень у сучасному регіональному та глобальному вимірах;
- формування навичок самостійного аналізу конкретних ситуацій та визначення подальших перспектив економічного розвитку країн Європи.
- визначення місця та ролі України серед постсоціалістичних країн Європи.

У результаті вивчення дисципліни «Культурні і духовно-релігійні традиції країн світу» студенти повинні **знати**:

- основні поняття, категорії та терміни, що застосовуються у дослідженнях соціально-економічних проблем постсоціалістичних країн Європи;
- основні критерії та показники рівня соціально-економічного розвитку держав ;
- типологізацію моделей трансформаційних економічних систем;
- ідентифікацію соціально-економічних проблем постсоціалістичних країн Європи;

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми студенти повинні **вміти**:

- фахово проводити дослідження статистичних та інформаційних джерел;
- системно застосовувати теоретичні знання під час аналізу конкретних соціально-економічних явищ, ситуацій;
- ідентифікувати та здійснювати порівняльну характеристику соціально-економічних проблем постсоціалістичних країн Європи;
- оцінювати масштаби і наслідки розвитку соціально-економічних проблем постсоціалістичних країн Європи у національному, локальному і глобальному вимірах;
- застосовувати набуті знання для підвищення культурного та інтелектуального рівня та обґрунтування власної світоглядної та громадянської позиції;
- відстоювати національні інтереси України на міжнародній арені.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи».

Тема 1. «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи»: вступ до курсу.

Структура курсу «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи». Предмет, об'єкт та завдання курсу. Методологічні основи курсу. Рекомендована література. Класифікація економічних систем: традиційна економічна система, адміністративно-командна система, ринкова економіка вільної конкуренції, сучасна ринкова економіка. Формування ринкової (змішаної) економічної системи. Еволюція класичних принципів економічного розвитку. Концепція постіндустріального суспільства: суспільство знань, інформаційне суспільство.

Тема 2. Перехідна економіка. Проблеми та особливості розвитку перехідних економік постсоціалістичних країн.

Визначення та основні характеристики перехідної економіки. Реформаторсько-еволюційний тип перехідних економік постсоціалістичних країн. Результати трансформаційних процесів. Моделі перехідної економіки у постсоціалістичних країнах. Неокласична модель, градуалістська, інституціональна, структурна моделі. Роздержавлення, приватизація. «Шокова терапія». Різновиди інфляції.

Змістовий модуль 2. Основні критерії та показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн.

Тема 3. Основні показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн.

Основні критерії рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн. Кількісні показники рівня соціально-економічного розвитку держави: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), експорт, імпорт, товарообіг зовнішньої торгівлі, рівень безробіття, інфляція, дефіцит бюджету, рівень державного боргу, легальна та нелегальна міграція, приховане безробіття.

Тема 4. Класифікація країн за методиками міжнародних організацій.

Методика ООН. Класифікація Світового банку. Класифікація Міжнародного валютного фонду. Класифікація країн за ступенем відкритості світовому ринку. Індeksi міжнародних організацій. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Індекс людського розвитку (ІЛР), Індекс соціального розвитку. Індекс легкості ведення бізнесу. Індекс економічної свободи. Індекс сприйняття корупції.

Змістовий модуль 3. Соціально-економічні проблеми країн пострадянського простору

Тема 5. Проблеми соціально-економічного розвитку країн СНД.

Зовнішні та внутрішні детермінуючі чинники вибору стратегії економічного розвитку та політичної співпраці країн пострадянського простору. Асиметрія показників рівня економічного розвитку держав-учасниць СНД. Низька конкурентоспроможність товарів та послуг на світових ринках. Зменшення обсягів взаємної торгівлі. Тарифні та нетарифні обмеження. Втрата економічних, технологічних та наукових зв'язків. Взаємне інвестування та приватизація стратегічних об'єктів країн ближнього зарубіжжя. Легальна та нелегальна міграція. Переваги та недоліки розвитку міграційних процесів..

Тема 6. Особливості реформування національних економік пострадянських країн.

Падіння абсолютних показників ВВП, трансформаційні зміни у секторі промислового виробництва країн Балтії. Зростання кількості емігрантів, процеси депопуляції в країнах Балтії. Вихід з кризи. Вступ до ЄС.

Особливості перехідної економіки Республіки Білорусь, зниження виробництва валового внутрішнього продукту, інфляція. Створення відносно сприятливого інвестиційного клімату, нарощування експорту товарів. Соціально орієнтована модель економічної політики Республіки Білорусь. Розвиток людського потенціалу і поліпшення демографічної ситуації. РФ як один з головних торговельних партнерів та джерел інвестування.

Зниження обсягів виробництва Російської Федерації у 90-і роки. Занепад сфери послуг. Сировинно орієнтована економіка країни. Зростання показників безробіття. Сприятлива кон'юнктура на світовому ринку енергоносіїв. Коливання світових цін на вуглеводневі енергоносії, скорочення попиту на продукцію металургійної, машинобудівної галузі.. Соціальні та демографічні показники Російської Федерації. Сучасні тенденції розвитку економіки.

Змістовий модуль 4. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України

Тема 7. Регіональний рівень співпраці України

Причини згорання формату участі України в СНД. Геостратегічний проект ОЧЕС, участь України. Україна як повноправний учасник ГУАМ. Місце України у системі міжнародного та загальноєвропейського поділу праці. Пріоритетні форми економічного співробітництва у форматі Україна-Європейський Союз. Розвиток торговельних відносин. Програми технічної та фінансової допомоги. Співпраця у вирішенні питань міграції. Інвестування української економіки країнами ЄС.

Тема 8. Проблеми інтеграції України у світовий економічний простір.

Економічні і політичні передумови виходу України на світовий ринок. Зовнішня торгівля України. Структура експортно-імпортного потенціалу України. Інвестиційна діяльність України. Участь України в міжнародних організаціях. Особливості набуття статусу ринкової економіки України. Криза інституційної довіри в Україні. Сучасні проблеми інтегрування економіки України в систему світогосподарських відносин.

Змістовий модуль 5. Необхідність та проблеми реформування економічних систем у державах ЦСЄ.

Тема 9. Передумови виникнення трансформаційних перетворень економіки у державах ЦСЄ.

Передумови реформування економічних систем у постсоціалістичних країнах. Занепад виробничих та економічних зв'язків в рамках РЕВ та необхідність налагодження нових. Переорієнтація ринку збуту продукції країн ЦСЄ до держав Західної Європи. Висока експортозалежність країн ЦСЄ. Проблема відсутності концепції реформування в країнах ЦСЄ. Скорочення видатків бюджету. Негативні демографічні процеси, неформальна зайнятість. Трудова міграція у країнах ЦСЄ та її динаміка після вступу до ЄС.

Тема 10. Проблеми реформування економічних систем у постсоціалістичних країнах ЦСЄ.

Кризові явища в країнах ЦСЄ у 80-х та на початку 90-х рр. XX ст. Падіння виробництва. Значні темпи інфляції. Криза банківської структури. Зниження темпів економічного розвитку. Трансформаційні перетворення економіки. Відсутність іноземних інвестицій. Структурне безробіття. Безробіття серед молоді, недостатньо високий рівень зайнятості представників різних вікових та соціально-демографічних груп. Програми заохочення зворотної міграції в країнах ЦСЄ. «Негативний» соціальний капітал (тіньова діяльність, корупція). Фінансова економічна криза 2008–2010 рр.

Змістовий модуль 6. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи

Тема 11. Особливості трансформаційних перетворень у Польщі, Угорщині.

Широка лібералізація цін у Польщі, саморегулювання. План Бальцеровича. Наслідки програми “шокової терапії”: стабілізація ринку, зникнення дефіциту товарів, зниження темпів інфляції. Тіньова економіка, нелегальна міграція. Зниження рівня життя населення, збільшення кількості безробітних. Програма приватизації. Скасування зовнішніх боргів Польщі, залучення ПІІ в економіку країни, кредити МВФ.

“Програма національного відродження” Угорщини (1990 р). Скорочення числа збиткових підприємств, приватизація, контроль над грошовою масою. Збільшення кількості безробітних. Реформи 1993 р. щодо приватизації, децентралізації виробництва, збільшення альтернативних, малих форм підприємництва. Роль іноземних інвестицій у процесі реструктуризації економіки, створенні нових галузей виробництва.

Тема 12. Соціально-економічні проблеми Чехії та Словаччини. Шляхи вирішення.

Кризове становище та посилення соціальної напруги в Чехословаччині. Набуття незалежності Чехії та Словаччини. Проблеми реструктуризації економічної системи Чехії. Стратегія швидкого ринку, мала приватизація, політика ціноутворення, приріст номінальної заробітної платні. Жорстка фіксація валютного курсу.

Значний рівень безробіття Словаччини. Зростання темпів інфляції. Залежність від імпорту енергоносіїв та сировини. Кризова ситуація в економіці. Стабілізація фінансової системи. Економічне зростання. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків Словаччини.

Змістовий модуль 7. Проблеми соціально-економічного розвитку держав Південно-Східної Європи.

Тема 13. Особливості реформування соціально-економічної системи Болгарії, Румунії.

Відсутність національної стратегії економічних реформ та структурної моделі розвитку економіки Болгарії. Неконтрольоване втручання міжнародних фінансових інституцій у фінансово-економічну діяльність країни. Низька конкурентоспроможність болгарського виробництва, примусова ліквідація кооперативного землеробства. Занепад соціально-гуманітарної сфери та зубожіння населення, скорочення споживчого попиту. Пожвавлення економічної діяльності у другій половині 90-х рр., пролонгація та реструктуризація зовнішніх боргів. Реформування банківської системи Болгарії. Зниження темпів інфляції. Вступ до ЄС у 2007 р.

Втрата Румунією ринків РЕВ, відсутність ПІІ, неконкурентоздатність товарів та послуг. Значна стратифікація соціуму. Недосконала програма приватизації. Структурна криза галузей промисловості. Лібералізація цін у Румунії в 1990 р. Скорочення ВВП. Спрощення процедури залучення ПІІ, реформування фінансової та податкової системи. Проблеми вступу до ЄС.

Тема 14. Соціально-економічні трансформації у країнах Балканського півострова.

Криза економічної системи Югославії. Введення вільного ціноутворення. Зростання показника зовнішньої заборгованості. Диспропорції регіонального і галузевого характеру. Нерівність соціально-економічного розвитку регіонів як чинник нестабільності, посилення сепаратистських і націоналістичних тенденцій. Створення самостійних суверенних держав. Занепад економіки країн після проведення військових дій. Сучасні соціально-економічні трансформації в країнах Балканського півострова. Фінансування ЄС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	Усього	у тому числі					
л.		с.	м.к.	інд.	с.р.	с.к.	
Модуль 1							
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи».							
Тема 1. «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи»: вступ до курсу.		2	2	-	-	8	
Тема 2. Перехідна економіка. Проблеми та особливості розвитку перехідних економік постсоціалістичних країн.		2	2	-	-	12	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	2	-	20	-
Змістовий модуль 2. Основні критерії та показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн.							
Тема 3. Основні показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн.		2	2	-	-	12	
Тема 4. Класифікація країн за методиками міжнародних організацій.		2	2	-	-	8	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	2	-	20	-
Змістовий модуль 3. Соціально-економічні проблеми країн пострадянського простору							
Тема 5. Проблеми соціально-економічного розвитку країн СНД.		2	2	-	-	8	
Тема 6. Особливості реформування національних економік пострадянських країн.		2	2	-	-	12	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	2	-	20	-
Змістовий модуль 4. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України							
Тема 7. Регіональний рівень співпраці України		2	2	-	-	12	
Тема 8. Проблеми інтеграції України у світовий економічний простір.		2	2	-	-	8	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 4	30	4	4	2	-	20	-

Змістовий модуль 5. Необхідність та проблеми реформування економічних систем у державах ЦСЄ.							
Тема 9. Передумови виникнення трансформаційних перетворень економіки у державах ЦСЄ.		2	2	-	-	12	
Тема 10. Проблеми реформування економічних систем у постсоціалістичних країнах ЦСЄ.		2	2	-	-	8	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 5	30	4	4	2	-	20	-
Змістовий модуль 6. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи							
Тема 11. Особливості трансформаційних перетворень у Польщі, Угорщині.		2	2	-	-	8	
Тема 12. Соціально-економічні проблеми Чехії та Словаччини. Шляхи вирішення.		2	2	-	-	12	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 6	30	4	4	2	-	20	-
Змістовий модуль 7. Проблеми соціально-економічного розвитку держав Південно-Східної Європи.							
Тема 13. Особливості реформування соціально-економічної системи Болгарії, Румунії.					-	8	
Тема 14. Соціально-економічні трансформації у країнах Балканського півострова.					-	12	
	2	-	-	2	-	-	
Разом за змістовим модулем 7	30			2	-	20	
Усього годин	240	28	28	14	-	140	30

5. Теми лабораторних занять - не передбачено навчальним планом

6. Теми практичних занять - не передбачено навчальним планом

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи».		
1	Трансформаційні перетворення економічних систем постсоціалістичних країн.	2
2	Відкрита система економіки у сучасних міжнародних економічних відносинах.	2
Змістовий модуль 2. Основні критерії та показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн.		
3	Основні показники соціально-економічного розвитку постсоціалістичних держав	2
4	Індекси та рейтинги міжнародних організацій.	2
Змістовий модуль 3. Соціально-економічні проблеми країн пострадянського простору		
5	Інтеграційні та дезінтеграційні процеси на пострадянському просторі.	2
6	Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн СНД.	2
Змістовий модуль 4. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України		
7	Проблеми соціально-економічного розвитку України.	2
8	Інтеграція України у світовий економічний простір.	2
Змістовий модуль 5. Необхідність та проблеми реформування економічних систем у державах ЦСЄ.		
9	Детермінуючі чинники необхідності трансформацій в країнах ЦСЄ.	2
10	Особливості перебігу економічних реформ у державах ЦСЄ.	2
Змістовий модуль 6. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи		
11	Реструктуризація соціально-економічних систем Польщі, Чехії, Угорщини.	2
12	Проблеми вступу до ЄС країн ЦСЄ.	2
Змістовий модуль 7. Проблеми соціально-економічного розвитку держав Південно-Східної Європи.		
13	Особливості реформування соціально-економічного розвитку Болгарії, Румунії.	2
14	Соціально-економічні проблеми країн Балканського півострова.	2
Разом		28

8. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи».	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Основні моделі перехідних економік постсоціалістичних країн”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Соціально-економічні проблеми розвитку постсоціалістичних країн ЄС”.	4	5
3. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Проблеми та особливості розвитку перехідних економік”.	4	5
4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Перехід до економіки знань у постсоціалістичних країнах Європи”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Моделі приватизації у постсоціалістичних країнах”.	4	5
Змістовий модуль 2. Основні критерії та показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн.	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Класифікація економік країн за методиками міжнародних інституцій”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Індекси міжнародних організацій як кількісні показники рівня соціально-економічного розвитку держав”.	4	5
3. Скласти глосарій основних показників соціально-економічного рівня розвитку постсоціалістичних країн.	4	5
4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Позиції України у рейтингах міжнародних організацій”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Відкрита система економіки у сучасних міжнародних економічних відносинах”.	4	5
Змістовий модуль 3. Соціально-економічні проблеми країн пострадянського простору	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Перебіг інтеграційних процесів на пострадянському просторі”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Фактори дезінтеграції у форматі СНД”.	4	5
3. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Соціально-економічні проблеми розвитку Російської Федерації”.	4	5
4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Соціально-економічні проблеми розвитку Республіки Білорусь”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Трансформація економічних систем країн Балтії”.	4	5
Змістовий модуль 4. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Проблеми переходу України до розбудови постіндустріального суспільства”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Проблеми інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків”.	4	5
3. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Транскордонне (єврорегіональне) співробітництво України”.	4	5

4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Сучасні трансформації соціальної сфери України”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Переваги та недоліки процесів міграції робочої сили”.	4	5
Змістовий модуль 5. Необхідність та проблеми реформування економічних систем у державах ЦСЄ.	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Передумови проведення трансформаційних реформ у постсоціалістичних країнах Європи”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему ”Основні напрями соціально-економічних перетворень в державах ЦСЄ”.	4	5
3. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Соціальні наслідки “шокової терапії” в країнах ЦСЄ”.	4	5
4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Суспільні очікування результатів економічних перетворень країнах Європи”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Суперечності характеру реформування суспільних відносин в країнах ЦСЄ”.	4	5
Змістовий модуль 6. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Соціально-економічні перетворення в Угорщині”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Шляхи економічних перетворень у Чехії”.	4	5
3. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Проблеми соціально-економічних перетворень у Словаччині”.	4	5
4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “План Бальцеровича”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Реформи соціальної орієнтації у Польщі”.	4	5
Змістовий модуль 7. Проблеми соціально-економічного розвитку держав Південно-Східної Європи.	20	25
1. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Проблеми відносин Румунії та ЄС”.	4	5
2. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Проблеми створення структурної моделі розвитку економіки в Болгарії”.	4	5
3. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Детермінуючі чинники розвитку республік колишньої Югославії”.	4	5
4. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Внесок ЄС в розвиток економічних систем Сербії, Чорногорії та Словенії”.	4	5
5. Підготувати доповідь у вигляді презентації на тему “Сутність проблем соціально-економічного розвитку Албанії”.	4	5
Разом	140	175

9. Індивідуальні завдання – не передбачено навчальним планом

10. Навчально-методична карта дисципліни

“Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи”

Разом: 240 год. 3 них: лекції – 28 год., семінарські заняття -28год., самостійна робота -140 год., модульний контроль -14 годин, семестровий контроль -30 годин, форма контролю - екзамен

Модулі назви, бали)	1. Теоретичні засади курсу «Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи». (74 бали)		2. Основні критерії та показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн. (74 бали)		3. Соціально-економічні проблеми країн пострадянського простору. (74 бали)		4. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України (74 бали)		5. Необхідність та проблеми реформування економічних систем у державах ЦСЄ. (74 бали)		6. Соціально-економічні перетворення у країнах Центральної та Східної Європи. (74 бали)		7. Проблеми соціально-економічного розвитку держав Південно-Східної Європи. (74 бали)	
Лекції теми, бали)	1.«Соціально-економічні проблеми постсоціалістичних країн Європи»: вступ до курсу. (1 бал)	2. Перехідна економіка. Проблеми та особливості розвитку перехідних економік постсоціалістичних країн. (1 бал)	3. Основні показники рівня соціально-економічного розвитку постсоціалістичних країн. (1 бал)	4. Класифікація країн за методиками міжнародних організацій. (1 бал)	5. Проблеми соціально-економічного розвитку країн СНД. (1 бал)	6. Особливості реформування національних економік пострадянських країн (1 бал)	7. Регіональний рівень співпраці України. (1 бал)	8. Проблеми інтеграції України у світовий економічний простір. (1 бал)	9.Передумови виникнення трансформаційних перетворень економіки у державах ЦСЄ. (1 бал)	10.Проблеми реформування економічних систем у постсоціалістичних країнах ЦСЄ.(1 бал)	11.Особливості трансформаційних перетворень у Польщі, Угорщині. (1 бал)	12.Соціально-економічні проблеми Чехії та Словаччини. Шляхи вирішення. (1 бал)	13.Особливості реформування соціально-економічної системи Болгарії, Румунії\ (1 бал)	14.Соціально-економічні трансформації в країнах Балканського півострова (1 бал)
Семінарські заняття теми, бали)	1.Трансформаційні перетворення економічних систем постсоціалістичних країн. (11 балів).	2.Відкрита система економіки у сучасних міжнародних економічних відносинах. (11 балів)	3.Основні показники соціально-економічного розвитку постсоціалістичних держав. (11 балів)	4.Індекси та рейтинги міжнародних організацій (11 балів)	5.Інтеграційні та дезинтеграційні процеси на пострадянському просторі. (11 балів)	6.Сучасні проблеми соціально-економічного розвитку країн СНД. (11 балів)	7.Проблеми соціально-економічного розвитку України (11 балів)	8.Інтеграція України у світовий економічний простір. (11 балів)	9.Детермінуючі чинники необхідності трансформацій в країнах ЦСЄ. (11 балів)	10.Особливості перебігу економічних реформ у державах ЦСЄ. (11 балів)	11.Реструктуризація соціально-економічних систем у Польщі, Чехії, Угорщини. (11 балів).	12.Проблеми вступу до ЄС країн ЦСЄ. (11 балів)	13.Особливості соціально-економічного розвитку Болгарії, Румунії. (11 балів)	14.Соціальні-економічні проблеми країн Балканського півострова. (11 балів)
СР (бали)	Самостійна робота (25 балів)		Самостійна робота (25 балів)		Самостійна робота (25балів)		Самостійна робота (25 балів)		Самостійна робота (25 балів)		Самостійна робота (25 балів)		Самостійна робота (25 балів)	
Поточний контроль вид, бали)		Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		Модульна контрольна робота 5 (25 балів)		Модульна контрольна робота 6 (25 балів)		Модульна контрольна робота 7 (25 балів)
Підсумковий контроль вид, бали)	Екзамен 40 балів													

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелами інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), пояснення, розповідь, розширена бесіда, дискусія, доповідь.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, проблемно-пошукові, пошуково-дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з літературою.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання завдань для самостійної роботи, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється у вигляді письмової контрольної роботи за головними питаннями тем модуля. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, дискусія, розширена бесіда, співбесіда.

- *Методи письмового контролю*: модульна письмова контрольна робота, екзамен.

- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, за виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних завдань та завдань для самостійної роботи;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань та завдань для самостійної роботи;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;

- виконання завдань модульного контролю.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з / п	Вид діяльності студента	Кільк. одиниць до розрахунку	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6		Модуль 7	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
2	Відвідування семінарських занять	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	5	25	5	25	5	25	5	25	5	25
4	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
6	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	74	-	74	-	74	-	74	-	74	-	74	-	74
Разом		518														
Коефіцієнт 518:60 = 8.63																

Шкала оцінювання

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Презентації.

14. Рекомендована література

Базова

1. Амеліна, І. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / І. В. Амеліна, Т. Л. Попова, С. В. Владимиров. – Київ : ЦУЛ, 2013. – 256 с.
2. Вітер І. Модернізаційні перетворення транзитивних економік: європейський вимір / І. Вітер // Дослідження міжнародної економіки: Зб. наук. пр. — К.: ІСЕМВ НАН України, 2011. – № 2 (67). – С. 54-75.
3. Економічна теорія : Підручник / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко ; М-во освіти і науки України. – Київ : Академія, 2004. – 856 с.
4. Економічна історія [Текст] : навч. посібник / П.М. Леоненко, П.І. Юхименко. – К. : Знання-Прес, 2004. - 499 с.
5. Козак Ю.Г., Ковалевський В.В. та ін. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. Видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
6. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини. Навчальний посібник / К.: Знання, 2008. – 406 с.
7. Магдіч А.С. / Напрями трансформації моделі економічного зростання країн ЦСЄ / А.С. Магдіч // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1 (7). – С. 314-322.
8. Міжнародна економіка : підручник / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, В. К. Лебедева, О. В. Золотарьова ; за ред. А. О. Задой, В. М. Трасевича. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 416 с.
9. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / За редакцією Ю.Г Козака, М.А. Зайця . – Одеса:«ТОВ.ПЛУТОН» , 2016. – 352 с.
10. Мочерний С.В. Політична економія: Навчальний посібник. –Київ, 2002. – 687 с.
11. Некономічні пріоритети модернізації в Україні з урахуванням інтеграційного досвіду країн Центрально-Східної Європи : наукова доповідь / за ред. канд. соціол. наук О. М. Балакіревої ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув.НАН України". – К., 2015. – 162 с.
12. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
13. Світова економіка. Навчальний посібник. / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський. Н.С. Логвінова – Київ, ЦУЛ, 2010. – 328 с.
14. Світова економіка: підручник / А. П. Голіков, О. А. Довгаль. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
15. Солонінко К. С. Міжнародна економіка. Навчальний посібник – К.: Кондор, 2008. – 380 с.
16. Стельмашук А.М. Державне регулювання економіки. Навчальний посібник. – Тернопіль : ТАНГ, 2000. – 315 с.
17. Трансформація моделі економіки України (ідеологія, протиріччя, перспективи). Інститут економічного прогнозування, за ред. академіка НАН України В.М. Геєця. – К.: Логос, 1999. – 500 с.
18. Україна у цифрах у 2016 році: Статистичний збірник // Державна служба статистики України. – Київ, 2017. – 240 с.

Допоміжна

1. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток: (Системні маркетинг. дослідж.) / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. —К. : МАУП, 2005. — 492 с.
2. Зовнішньоекономічний словник-довідник / [В. В. Батрименко, С. В. Борисов, М. М. Відякіна, І. Г. Вовк, І. Є. Журба, А. С. Філіпенко]. — К. : Академія, 2009. — 248 с.

3. Козак Ю.Г. та ін. Міжнародна економіка: Навч.посібник. Видання 2-ге, перероблене та доповнене. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 1118 с.
4. Козак Ю.Г. та ін. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. Видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013.- 292 с.
5. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. За загальною редакцією Сахарова В.Є. – К.: Національна академія управління, 2007. – 432 с.
6. Міжнародна економіка: Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін.; за ред. А. П. Румянцева. - К.: Знання-Прес, 2003. - 447 с.
7. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність / А. С. Філіпенко. – К. : Знання, 2007. – 670 с.
8. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл./А.С.Філіпенко. – К.: Либідь, 2008. – 408 с.
9. Шамборовський Г. Трансформація соціально-економічної системи України в умовах європейської інтеграції / Г. Шамборовський // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2016. Випуск 39. – С. 278–285.

15. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Виконавчого комітету Співдружності Незалежних Держав. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ciss.minsk.by>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міждержавного статистичного комітету Співдружності Незалежних Держав [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// www.cisstat.com/rus](http://www.cisstat.com/rus)
4. Статут «Організації за демократію та економічний розвиток — ГУАМ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.guam.org.ua/255.0.0.1.0.0.phtml>
5. Офіційний сайт Світового банку в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
6. Офіційний сайт статистики Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat>